

«Det er skammelig at jeg ikke kan stole på en statsadvokats ord», sier Harsem

Dorenfeldt lot ham arrestere - og la ham inn på fengselssykehuset

Advokat Bendixen og Alex Lange protesterte mot statsadvokatens opptreden — og hevdet at det er gjort urett og at fengslingen er skjedd på søkt grunnlag

Harsem har under sakens gang flere ganger slått på at han ikke var frisk, og ba om en hvilepause, som er blitt avslått under henvisning til denne saks svære engagements, som nå ikke kan avbrytes. Det er i skrivende stund søndag 16. mars 80 vitner fra hele landet som må innkalles. Det er klart at statsadvokaten og lagmann Lunde har betenkeligheter ved ytterligere å forrykke den oppsatte timeplan.

De tre tiltalte har jo søkt denne holmgang for å få visse spørsmål offentlig belyst! Det dreier seg om overgrep og ulovligheter i «landssvik»-oppgjøret som spenner over hele skalaen. Av dette rike register har påtalemyndigheten utsortert noen ganske få saker, som den mener vil gå de til talte imot. Men ikke nok med det; i statsadvokatens innledningsforedrag søkte han på forhånd å avsvkke de vitner som tiltalte skulle føre til sitt forsvar. Slikt kan infisere lagrettens uildethet og skremme vitner fra å møte i retten, eller fra å uttale seg i disfavør av riksadvokatens partsfremstilling i Stortingsmelding 64, som synes å ville trøste almenheten med at det bare er en skare av bitre «landssvikere» som støtter angrepene på oppgjøret!!

Påtalemyndigheten synes å glemme at det snart bare er den som forsvare oppgjøret.

Det er snart bare herrene Gundersen, Aulie og Dorenfeldt som ikke kjenner den fundamentale forskjell mellom krigsforrederi, d.v.s. rettsstridig bistand til fienden, og folkerettslig samarbeid med besetelsesmakten.

Statsadvokaten synes å tro at Harsem vil unndra seg videre rettsforhandlinger nå. — Statsadvokaten uttalte forleden: Jeg må igjen få presisere at det gjøres forsøk fra tiltaltes side på å trenere saken. Hvis ikke Harsem slutter med slike forsøk kan det bli spørsmål om å benytte andre midler mot ham. Jeg tenker på «bevisste forsøk på å trenere rettsforhandlingene»...

Men Harsems helbredstilstand tok ikke hensyn til denne trussel. Torsdag var det fare for lungebetændelse. Harsem gikk tilsens. Fredag den 14.

tiltrådte Dr. Herseths votum at Harsem fortiden ikke kunne møte i retten. Politilægen hadde beordret en auromysin-kur, og mente at Harsem kunne møte i retten om et par dager.

Vi går ut fra at statsadvokaten øyeblikkelig setter ham på frifot.

Vår rettsstat er neppe interessert å forsere HARSEM inn i fengsel akkurat nå, mens han kjemper ut denne sin svære sak ved lagmannsretten. — Det vil vekke en for det offentlig skadelig oppsikt og være en stygg uridderlighet mot den tiltalte, som selvsagt er interessert å få sin sak fremmet så raskt som mulig. Harsem er en strid mann. Men at han har meg å fare med er åpenbart. Han er opprørt over enkelte presseorganers referater, og lar seg altfor lett oppirre av statsadvokaten. I dette hans omtalte sykdomskasus skal Arbeiderbladet og Morgenposten roses for sine riktige referater. Morgenbladets omtale av denne store sak har hittil vært besynderlig.

I rettsmøtet mandag tilbake kalte Harsem sine beskyldninger mot de tre dommere som han hadde hevdet hadde brutt sin dommered.

I forbindelse med arrestasjonen av Harsem gikk advokat Bendixen og Alexander Lange sterkt imot statsadvokat Dorenfeldts opptreden mot Harsem. Begge hevdet, at det er urett å fengsle Harsem mens saken pågår, likeså hevdet de at fengslingen er skjedd på søkt grunnlag.

HARSEM

22.000 nye sovjetfly i 1951

Etter undersøkelser som det amerikanske magasin «Aviation Age» har foretatt, produserte Sovjet i 1951 22.000 fly. (10700 jagere, 3060 lette eller mellomstore bombefly og 1250 store bombefly). Bladet skriver at Sovjet nå har 85 fly- og 28 flymotorfabrikker til sin rådighet.

Thorsrudsaken — Kåre Norum —

Har lærerne lest de numre av Norsk Skuleblad som vi har henvist til?

Lærerstanden søker vel sannheten?

Vi har i nr. 9 og 10 av «8. Mai» lårt tatt utdrag av artikler som har stått i Norsk Skuleblad om Thorsrudsaken, og vi har bedt lærerne i dette land om å lese selv! Enhver rettenkende kvinne og mann vil da kunne trekke sine egne slutninger — uten at vi behøver å kommentere.

Vi skal fortsette med vår dokumentasjon, og nå går vi til dagspressen. Du norske lærer — vil du skaffe dig Porsgrund Dagblad nr. 69 for fredag 22. mars 1946. Vil du lese det som står på side 3. Forat ingen skal behøve å lete så lenge etter det vi sikter til, siterer vi nedenstående overskrift på det inserat vi ber Norges lærere studere:

«Porsgrunns skolestyre uttaler sin uforbeholdne anerkjennelse over den måte hvorpå skoleinspektøren holdt tysk og NS-innflytelse borte fra skolen».

Vi ber lærerne være oppmerksomme på tidspunktet for skolestyrets behandling av skoleinspektør Thorsruds forhold.

Så ber vi den sannhetssøkende norske lærer om å kreve avskrift av den utredning skoleinspektør Thorsrud tidlig på vinteren 1946 sendte Norges

Lærslag. At dette nokså vesentlige dokument ble sent fremgår av følgende skrivelse, som vi siterer ordrett:

«GRANSKNINGSNEMNDA
Norges Lærslag.
Notodden 18. 3. 1946.

Herr skoleinspektør Thorsrud,
Porsgrunn.

Norges Lærslag har satt ned ei nemnd til å granske medlemmenes forhold i krigstida. Her i Agder er det min oppgave å gjøre forarbeidet — samle inn de opplysninger som trengs.

I arkivet i N. L. ligger den utgreiinga om Deres forhold, som De sendte lærer Schau. Den er sikkert uttømmende nok, men skulle De ønske å supplere den, — kan det sendes til meg.

Jeg vedlegger et eks. av det spørreskjema N. L. nytter til orientering.

Vyrdsamt
JOHS. FLATERUD.
(sign.)

Vi fortsetter i et senere nummer. Vi vil også spørre om Granskningsnemnda satte lyskasteren på redaktør Kåre Norum?

Churchill var årsaken til at kong Baudouin ikke deltok i kong Georgs begravelse.

CHURCHILL

Midt under den engelske begravelse- og kroningsvirak, kom det som lyn fra klar himmel at den belgiske konge, Baudouin nektet å reise til London for å delta i Kong Georgs begravelse. De øvrige kongelige fra Europa samt presidenter krigsministre og andre av samme slaget for som trekkfuglen over til London.

Den belgiske Konges offisielle unnskyldning var noe med hoffreglementet, og dermed ble den virkelige grunn ikke kjent. Imidlertid er det nå sivet ut, at den virkelige årsak til at Kongen ikke reiste var at han ikke ville møte Churchill. Og dette skyldes igjen at Churchill i sine krigserindringer har omtalt Kong Leopold på en meget ondskapsfull og sjikanøse måte for hans holdning under krigen i 1940.

Da engelskmennene sommeren 1940 var på vill og panisk flukt hjemover — etterat de knapt hadde stiftet kjenskap med tyskerne - og franskmennene tatt til med samme kappløp, så Kong Leopold, at han var blitt stående alene og han og hans hær var forrådt av de stortalende englendere. For å spare ytterligere blodsutgydelse fant Kongen det best å kapitulere — hvilket også var den eneste forsvar like handling han kunne gjøre i en slik situasjon. Men den store Churchill — som selvsagt mente at det beste for engelskmennene var å kjempe med bakenden mot tyskerne, til den siste belgier, franskmann og hollender var faldt, tilga aldri Kong Leopold. Og da den store Churchill kom med sine erind-

En nordisk blokk samtidig

MED A-PAKTEN?

Fortsatt nordisk

det bli spørsmål om å benytte andre midler mot ham. Jeg tenker på «bevisste forsøk på å trenere rettsforhandlinger» i den norske Okkupasjonshistorie.

Men Harsems helbredstilstand tok ikke hensyn til denne trussel. Torsdag var det fare for lungebetendelse. Harsem gikk tilsengs. Fredag den 14. mars la advokat Leif Bendixen fram en lægeerklæring fra den kjente lungespesialist Dr. Storm Herset gående ut på at det kunne være fare på ferde og at

«Harsems almentilstand gjør det ikke forsvarlig å fremstille ham i retten».

Retten besluttet så, at fungerende politilæge Sandbu og overkonstabel Déberitz skulle dra hjem til general-konsul Harsem i Sørkedalsveien 93. Politiet underrettet statsadvokaten om at man ikke ville at Harsem skulle møte i retten og

statsadvokat Dorenfeldt utstedte da arrestordre på Harsem og som ble overført til fengselet til soning av de 3 mndr. som gjenstår av hans «landssvik»-straff.

I fengselet, sa statsadvokaten, da retten ble satt igjen, vil en sørge for at Harsem får den medisinske behandling som er nødvendig for at han fortst mulig kan bli istand til å møte her i retten, så saken kan fortsette.

Politilægen ble avhørt av lagmannen og meddelte at Harsems temperatur ved målingen viste 36,7. Hans blodtrykk var også normalt. Respiasjonen var hörbar og han konstaterte bronkittlyder over lungene og

Lange sterkt imot statsadvokat Dorenfeldts opptreden mot Harsem. Begge hevdet, at det er urett å fengsele Harsem mens saken pågår, likeså hevdet de at fengslingen er skjedd på søkt grunnlag.

Til slutt erklærte Harsem: «Det er skammelig at jeg ikke kan stole på en statsadvokats ord».

Organist med tortid

Befolkningen i en liten landsby i nærheten av Aarhus i Danmark fikk for to år siden en ny organist som de etterhvert ble svært tilfreds med. Han virket svært sympatisk, var begavet og musikalsk, men hadde en feil som han ikke kunne noe for: han var «blitt stum under krigen». Ved et tilfelle viste det seg imidlertid at organisten ikke ville snakke for ikke å røpe seg. Han var nemlig tysker og var tidligere ved gestapo i København, og forsøkte på denne måte å skjule seg. Avisene skrek selv sagt over seg, men det ble ikke reist noen sak mot mannen. Han ble ganske enkelt sendt over grensen, nedlesset med pakker som en takknemlig landsbybefolkning sendte med ham.

Spania beskylder London og Paris for å forsøke å holde Madrid og Bonn utenfor det vesteuropeiske samarbeide

Av frykt for å miste dollars

Madrid: Privt til «8. Mai».

Ledende spanske aviser har i de siste dager rettet voldsomme beskyldninger mot England og Frankrike for forsøk på å holde Spania og Vest-Tyskland utenfor det vesteuropeiske samarbeide av frykt for å miste dollars som ellers finner veien fram til London og Paris.

Disse beskyldninger er av interesse, fordi de synes å gi uttrykk for det spanske utenriksdepartements oppfatning og fordi de fremkommer bare noen få uker før en amerikansk delegasjon kommer til Madrid for å innlede de endelige forhandlinger om en spansk-amerikansk militærallianse.

Det er nå helt på det rene at en amerikansk delegasjon med de første 10 millioner dollars i lommen kan ventes til Madrid i slutten av mars eller i begynnelsen av april for å forhandle med general Franco om amerikansk bruk av spanske havner, flyplasser, jernbaner og veier til militære formål.

Det forlyder at amerikanerne vil legge meget stor vekt på å modernisere det spanske jernbane- og veinett, slik at samferdselsmidlene til enhver tid kan holdes i tipp-topp

stand. I innviede spanske kretser uttales, at dette kan bli av avgjørende betydning for det vesteuropeiske kontinent i tilfelle av et overraskende overfall fra øst. Ved et slikt overfall vil alle vesteuropeiske styrker i all hast måtte bringes i sikkerhet bak Pyreneerne og bak denne skjerm avente de flybårne divisjoner fra USA og Canada, som vil bli sendt over i et tempo som man ennå aldri har sett maken til i verdenshistorien.

Disse spanske forlydender stemmer forøvrigt overens med tidligere offentliggjorte meldinger angående den øverste amerikanske krigsledelses syn på forsvaret av Vest-Europa. Dette syn har vært resymert slik at Vest-Europas endelige frigjøring fra overfallsmenn fra øst, skal skje ved at den vestlige verden umiddelbart etter overfallet biter seg fast

på den pyreneiske halvøy, i England og på den skandinaviske halvøy, hvorfra konsentriske støt vil bli rettet mot de østlige okkupasjonsstropper på Kontinentet.

Den amerikanske delegasjon som i nær fremtid ventes til Madrid, skal ledes av en sivil, antagelig en representant for utenriksdepartementet, men vil ellers bestå av militære og av representanter for Mutual Security

MED A-PAKTEN?

Ønsker svenskene et intimere utenrikspolitisk og militært samarbeide med den vestlige verden?

London mener at et slikt kompromis skal være mulig ved litt smidighet og fantasi

London: Privat til «8. Mai».

Det svenske kongepars offisielle besøk i Oslo var mer enn en høflighetsvisitt til et naboland, sier man i diplomatiske kretser i London. Det var en svensk manifestasjon av ønsket om å oppta et intimere utenrikspolitisk og militært samarbeide med den vestlige verden, hvis representant Norge er på den skandinaviske halvøy.

Tiltross for at man i svenske politiske kretser ved enhver anledning — og også under kongebesøket i Oslo — fremhever at Sverige og Norge går hver sin utenrikspolitiske vei, har man i Stockholm en levende forståelse av at Sverige bør markere at det tilhører den vestlige verden. Det er endog spørsmål om det på en eller annen måte kan finnes et slags kompromis som gjør det mulig for Sverige å komme inn i den vestlige verdens militære fellesskap så å si gjennom en bakdør. I London tror man at et slikt kompromis skal være mulig ved litt smidighet og fantasi.

En vei som Sverige kunne gå

uten å oppgi sin tradisjonelle nøytralitetslinje uttales det i London, var å innlede et teknisk-militært samarbeide med Norge og Danmark, uten politiske bindinger av noen art. Sverige kunne f. eks. standardisere sine våpen i samsvar med de våpen som Norge og Danmark etterhvert anskaffer seg. Ennvidere kunne Sverige på sin side levere visse våpentyper av sin produksjon til Norge og Danmark, eller i all fall Norge, på kommersiell basis.

Det tilføyes i London at det på lengre sikt intet skulle være til hinder for at også Finland slutter seg til denne rent tekniske svenske linje.

To års militærtjeneste?

Det er betingelsen for en effektiv flåte, sier Atlant-admiralen.

Øverstkommanderende for A-paktens flåtestyrker i Atlanterhavet, admiral Lynde McCormick, har under sitt besøk i Bruxelles, understreket nødvendigheten av, at det innføres to-årig militærtjeneste i A-paktlandene.

Uten to års tjeneste er det helt umulig å skape en effektiv flåte, erklærte han straks før han fløy til Lisboa på sin europeiske rundreise.

Administration. Den ny-utnevnte amerikanske ambassadør i Madrid, Lincoln MacVeagh, har i disse dager opphold seg i Washington for å være med i utarbeidelsen av den amerikanske politikk overfor Spania. Han reiser over til Madrid i de nærmeste dager.

Spania kommer!

Ved kong Georges begravelse lot Franco seg representere ikke bare av sin utenriksminister Martin Artajo, men også av sjefene for de tre våpenarter. To av dem ble igjen i London for å føre forhandlinger med britiske offiserer. Marshall Montgomery har i denne forbindelse bedt om å få avlegge et besøk i de spanske forsvarsverker i Pyreneerne og har fått tilatelse til det.

Caudilloens bror, Nicolas Franco, forsøkte under Lisboa-konferansen å forberede en tilnærming til den konservative engelske regjering og Churchill har allerede tidligere omtalt Franco som «That Christian Gentleman».

Utenriksminister Acheson opplyser at USA med det første vil oppta forhandlinger med Spania om bruk av militære støttepunkter på spansk territorium. De formelle forhandlinger vil finne sted i Madrid, når den nye amerikanske ambassadør, Lincoln MacVeagh, har tiltrådt 23. mars. General Kissner fra det amerikanske luftvåpen vil bli sjef for den rådgivende militærdelegasjon.

Fortsatt nordisk og britisk motstand mot Europa-tanken

Paris: Privat til «8. Mai».

I begynnelsen av mars ble det holdt et konstituerende møte i Blévres ved Paris av Komiteen for det Europeiske Ungdomsfelttog. Representanter for 14 vesteuropeiske land var tilstede. Det ble utarbeidet en plan som tar sikte på å vinne Europas ungdom for tanken om et samlet Europa. Europabevegelsen hadde utpekt syv medlemmer av eksekutivkomiteen, de øvrige syv ble valgt på møtet, nemlig representanter for Østerrike, Nederland, England, Danmark, Italia, Belgia og Vest-Tyskland. Alle politiske retninger, bortsett fra kommunisten, var representert.

Det viste seg også på dette møte at Englands og de nordiske lands representanter var i opposisjon. Så snart den europeiske idé skal tas ut av sin teoretiske ramme og gjenføres i praksis, stemmer engelskmennene og de nordiske land i mot. Etter engelsk ønske måtte man forandre uttrykket «europeisk samling» til «bedre europeisk forståelse».

Paris ler

Noen humorister i Paris har i det siste drevet og klistret plakater rundt om i byen med det velkjente kommunistlagord «Leslat Thorez».

Det morsomme ved dette er at kommunistene har det tvært om å rive ned eller male over

slik situasjon. Men den store Churchill — som selvsagt mente at det beste for engelskmennene var å kjempe med bakenden mot tyskerne, til den siste belgier, franskmann og hollender var faldt, tilga aldri Kong Leopold. Og da den store Churchill kom med sine erindringer søkte han å gi Kong Leopold «fanden med lesk på».

Samtlige kommanderende belgiske generaler som var med den gang, fikk rede på Churchills bakholdsangrep på Jeres tapre Konge, anmodet Churchill skriftlig om å trekke beskyldningene tilbake — da de var grunnløse, ondskåfulle og umenneskelig sjikanøse, men Churchill følte seg så ovenpå —, at han druknet sin samvittighet i de daglige pjoltere — og han verdiget ikke å svare de belgiske generaler.

Finn Hodt best i Finland

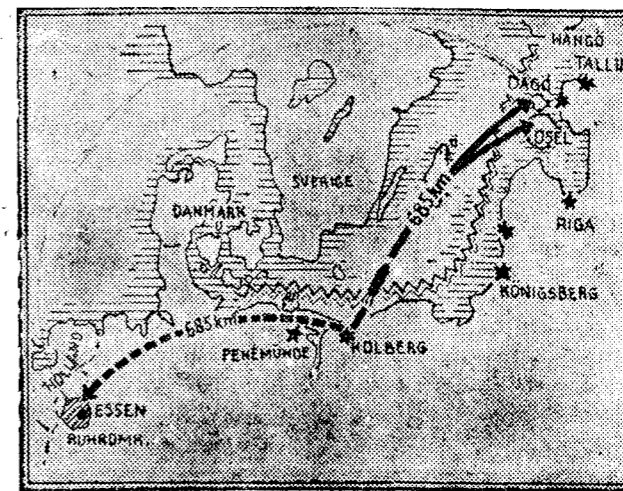
Omtales ikke i Aftenposten og Morgenbladet.

FINN HODT vant de «internasjonale skøytelep i Finland. Han ble nr. 1 på 500 og 1500 meter, og tetplasing i 3000 og 5000 meter. — Han slo de store norske olympiadeltakere — nordmennene Haugli, Helgesen og Stene. . . . .

Hodts strålende seier er et nytt slag for den norske olympiakomite, som vraket ham på politisk basis. Hans seier ble ikke nevnt i Aftenposten og Morgenbladets morgennummer. Saken er kompromiterende for P. Chr. Andersen og Finn Amunnsen.

disse plakatene. Hvorfor?

Thorez, lederen av det franske kommunistparti, sitter ikke i noe fransk fengsel. Nei, langt ifra. For nesten to år siden dro han til Moskva «for sin helbred», — og han er enda ikke kommet tilbake.

Kartet viser endel av de russiske V-bombeaser. Og Kolberg ligger i brennpunktet for det store nett av baser som russerne har anlagt for dette våpen.

Den vest-tyske industri som nå helt er omlagt til rustningsformål for A-paktforsvaret anser man for et av de første mål russerne kommer til å beskytte. At denne antakelse medfører riktighet, viser at russerne i de siste uker har drevet en ihrdig innskytning av V-bomber mot Ruhrområdet.

som jo griper inn i alles liv og levned, om noe røyler på? Vi kan fortsette denne spørsmålsrekke nær sagt i det uendelige og svarene vil bli negative.

Her er det et stort felt å arbeide på. Samtids samfunnskunnskap er mer verd enn sportsrekorder og bør bli allemanns eie, den er nødvendig for utbygging av et virkelig folkestyre, Statens styre og Stortingets virksomhet bør gå inn i alles bevissthet som noe selvfølgelig. Og lovene må bli kjent ikke bare for jurister, men for hele folket. Vi skal ikke ha mere av hemmelige anordninger og ukjente lover, som i en kritisk tid velter ut over et uforberedt folk. Her er det en oppgave for dem, som vil bygge landet i pakt med folkets vilje. De, som forsømmer dette, fremmer ensrettetheten. Og var det ikke den, vi skulle kjempe mot?

Beredskap II

Hva som ikke bør gjenta seg

Av h.r.advokat Gustav Heber

Vi nordmenn fikk lære på kroppen i april 1940, at det ofte kan være det mest usannsynlige, som er det mest sannsynlige og som derfor også virkelig hender, og derfor skal våre diplomatiske funksjonærer i utlandet rapportere inn til vårt «forutseende» utenriksstyre alt hva de hører, ser eller på annen måte erfarer, uten på forhånd å undergi dette noen sensur. Det må ikke gjenta seg, at de fra sitt hjemland får skjenn for å fare med sladder eller uvederheftig snakk eller opplysninger. Det er uten-

riksstyret, som i første rekke har å sensurere dette, og som har så meget lettere for å gjøre dette, fordi der til det strømmer inn opplysninger fra de mest forskjellige hold.

Slike tilsynelatende upålitelige opplysninger vil, hvis de blir forelagt diplomatiske representanter fra det land, det gjelder, av disse kategorisk bli dementert, hva enten de er korrekte eller ikke, og derfor bør det ikke gjenta seg, at noe sådant skjer, hvilket kun er skikket til å avsløre spørgeren om en blåøyet naivist. —

foramenn nå trodde ham og alle minst vårt «forutseende» utenriksstyre, der som bekjent hadde forutsett all forutseenhet i dette land. Rent objektivt sett høres jo dette overmåte usannsynlig ut, men da vi har lært at det mest usannsynlige ofte kan være det mest sannsynlige og det som hender, må det ikke jenta seg, at noe som er mulig blir satt helt ut av betraktning som usannsynlig. Nå forbereder vi oss jo av alle krefter på å møte en mulig tredje verdenskrig, så vi har denne mulighet helt for øye og ikke setter den ut av betraktning som helt usannsynlig. Den kan bevisst være forskjellig vis f. eks. på Dardanellerne, på Vest-Tvskland, men også på Sverige.

Et angrep på Boden er i siste fall ikke det mest sannsynlige. Det kan begynne med en kamp om overherredømmet i Østersjøen med påtenkt landgang i Blekinge for øve for derfra å okkupere den svenske vestkyst og hane seg adgang til Østfold og Vestfold inkludert Oslo med Oscarsborg for deretter å få tak i den norske vestkyst og derfra true det britiske herredømme på havet. Det kan begynne med et Pearl-Harbour-angrep på Karlskrona og den svenske flåte, skjønt dette er likeså usannsynlig, som amerikanerne i sin tid anså et slik angrep på sin flåte. Et slik angrep er mest usannsynlig, så lenge isen ligger i Østersjøen og Den finske Bul*, men når den forsvinner begynner kampen å brenne, og derfor bør den mulighet hverken fra svensk, dansk eller norsk hold settes helt ut av betraktning som en umulighet.

Oslo 1. mars 1952.

Gustav Heber.

skuer humbugen. Atmosfæren i hjemmet, som ikke kan skjules for barnet vil sikkert giøre at følelsen av be-
«ått uret» vil holde seg i kommende «lekter. Det er ikke nødvendig å komme inn på hvor farlig en slik stadig-
ulmende forbitrelse kan bli. Det er også ofte pekt på det skiebnesvans-
« i at en så stor del av folket står utenfor samfunnet.

MEN SKULLE DET IKKE KUNNE gå an å møtes på halvveien? Vil det ikke være mulig å slå litt av på hat — og hevnløsten, angstbittet og alt det vonde som vår tid er så preget av? Kunne vi ikke for folkets skyld for dets fremtid, prøve å være litt storsinnede, anrømme hva vi måtte feil og så rekke hverandre henden til et felles løft? Dette er etter min oppfatning helt nødvendig. Vi som sluttet oss til N.S. kan gjerne innrømme, at det under okkupasjonen ble begått store feil og megen urett på mange måter, og vi mener at kriminelle forbrytelser skal straffes, uansett hvem der har forbrutt seg. Og sikkert er det at mange dårlige mennesker i den tiden fisket i røtten vann av rent egoistisk grunner. Å jo, vi måtte kunne fire på flere områder, erkjenne det som var gal og ta konsekvensen av denne erkjennelse. Men for de aller, aller flestes vedkommende var det kjærligheten til landet og folket som var drivkraften til holdning og handling.

GLEMMES MÅ DET HELLER IKKE at vi hadde all mulig grunn til ikke å stole på stvremaktene etter 9. april 1940. De hadde lagt landet verceløst og brutte heller ikke det stats-
tars forsvaret vi hadde, da tyskerne

nolle handlinger sommeren 1945 ikke av myndighetene er blitt trukket til ansvar for sine forbrytelser, ganske sikkert fordi de hørte til på «den riktige siden» og den som forbrytelsen gikk ut over bare var en foraktelig landssvikar. Og selv om vi tidligere N.S.-medlemmer holder oss aldri så mege i ro, blir vi ved enhver leilighet utsatt for krenkelser i enkelte presseorganer. Lengter er man altså ikke kommet.

DEFRATTEN I TINGET ble hverken bedre eller verre enn jeg hadde ventet. Det ville jo vært umulig for folkets kjerne å gå tilbake på det de angang hadde bestemt ansettende N.S. Hvis en nevnd, som foreslått, var blitt satt ned, vel å merke av uheldige mennesker, og denne nevnd var kommet til det resultat, at det ikke fantes rettslig grunnlag for rettsoppriøret, ville man måtte ta konsekvensen av dette med derav følgende erstatninger for lidelser påført i fengsler og leirer, tap av fortieneste, tilbakebetaling av bøter og inndragninger o.s.v. noe som vel ville overstige landets evne. Men ikke minst ville styresmaktene «tape sitt anseende» både innad og utad. Det ville bli en hel rekke ubehagelige og uoverkommelige følger av dette og kanskje også av de fleste av de politiske heltene, de som til å bli umulige, deres fremtidspolert. Da heller kjøre videre på urettens vei og overlate hele historien til etterslektens dom, når vi er horte, alle som var berørt av den, og det innen er til å gjøre krav gjeldene.

NÅR JEG SIER UMULIG er dette dog ikke helt korrekt. Det hadde vært en utvei, nemlig den å innrøm-

legge forsvaret, at de ikke var med ansvarlige i det som skjedde den bedrøvelige våren 1940. De kan gjerne være bitre motstandere av de ideer vi gikk inn for, ja helst det men deres fedrelandssinn måtte ikke kunne dras i tvil og de es ord ha vekt. Dersom partene ved innrømmelser fra begge side kunne komme med en uttalelse og et forslag til løsning av spørsmålet, måtte det bli gje stand for nærmere drøftelser hva man videre skulle foreta seg.

JEG BARE ANTyder EN UMULIGHET for å komme ut av uføret. Det vil bli vanskeligheter med å få det til, finne de rette folk, økonomiske problemer vil reise seg o.s.v. — Men det vet jeg, at kanskje en finne en farbar vei her, ville hele folket trekke et lettelsens sukk. De aller fleste er forlengst klar over at vi må av elendigheten nå en eller annen måte. Der forholdsvis lille flokkes som ennå står steilt imot kan ikke holde stillingen i det lange løp.

Hvor finnes de rettenkende og fedrelandssinnede kvinner og menn som vil prøve seg på denne oppgaven?

OLGA BJØNER.

Når det i nr. 9 sto at saken mot «8. Mal» er henlagt, er det slik å forstå, at den er henlagt mot avdøde disponent Nils Vikdal.

Statsadvokat Dorenfeldt opplyser at saken med redaktør Arntzen er utsatt.

Tiden får imidlertid vise om dette er et annet ord — for at saken er skrinlagt. Hva vi antar.

Utenrikskrønikk

Tusmørkekrigen og den nye Pimpernel

FN's politiske komite tilbakeviste like før jul de russiske påstander om at USA organiserer femtekolonner i Kominformlandene. Et russisk forslag om å for dømme en tilleggsbestemmelse i loven om det gjensidige sikkerhetsprogram om hjelp til de østeuropeiske flyktninger ble nedstemt med 39 mot 5 stemmer. mens 11 unnlot å stemme. I tilleggsbestemmelsen heter det at østeuropeiske flyktninger som måtte ønske det, kan slutte seg til A-paktstyrkene, hvis medlemstatene går med på det. Selvsagt måtte de fem Kominformstater stemme mot en slik utfordring, og de 11 andre var som man kunne vente de arabiske og asiatiske land.

Nå skal man ikke ta denne FN's tilbakevisning så altfor høytidelig for det er skjedd mange ting som verdens diplomater bare for en generasjon tilbake ville ha regnet for umulig. En av disse ting er, at USA's tidligere ambassadør i Moskva, viseadmiral

Alan G. KIRK har overtatt ledelsen av den såkalte American Committee for the Liberation of the Peoples of Russia. Navnet sier i grunnen nok og når FN's politiske komite «tilbakeviste» russernes påstand om at den virkelige eksisterte, så kommer det vel nærmest av at denne offensive frihetskomite ikke nyter noen «offentlig velsignelse» fra Washington. Men det behøver den heller ikke. I komiteen sitter flere av Amerikas mest kjente personligheter sammen med lederne for de landflyktige fra landene øst for jernteppet. Eisenhower har også uttalt sin sympati for komiteens virksomhet, og blant de virksomme er den tidligere amerikanske militærguvernør i Tyskland, general Lucius D. Clay. Penger synes komiteen også å ha rikelig av selvom de ikke figurerer i de offentlige budsjetter.

Organisasjonen har sitt organisasjonssentrum i USA, men dens virksomhet er henlagt til

Europa og har sitt hovedkvarter i München — i en gammel bygning i nærheten av Feldherrenhalle, som Hitler gjorde til et mausoleum for de falne Øllhusopprøret i 1923. Lederen av denne europeiske avdeling er den amerikanske journalist Isaac Don LEVINE, en 60 årig mann, som i sine unge dager flyktet fra Russland, men som ikke kan glemme sitt gamle fedreland og derfor vier sitt liv for dets befrielse fra diktaturet. Han har innehatt lederstillinger i den amerikanske presse som Russlandssakkyndig, og han kan vel regnes som en av de mest hatete menn i Kreml. Dette utviklet seg til vildt raseri, da det ble kjent, at det var han som hadde ført pennen da Kravchenko forfattet sin berømte bok «Jeg valgte friheten». Ja, selv den fengende boktitel er Levines verk!

Nå har han allerede et års tid sittet i bevegelsens hovedkvarter i München og hans virksomhet har ikke vært uten betydning. Vi kan nevne de høyst generende «frihetsballoner» som stadig sendes inn over jernteppet, og radiolyttere vil vel kjenne til «Fritt Europa», hvis stemme kan høres hver eneste kveld. Men dette er bare et par kontrollerbare eksempler. Hva der

ellers skjer, taler man ikke om, men alle vet at formålet er å preke opprør mot diktatorene bak jernteppet og medvirke til at flest mulig av de verdifulle medkjempere kan få anledning til «å veige friheten» etter godt utført arbeid. Det viser seg da også at man fra München har formådd å grave mange kanaler som flittig benyttes til stor fortrydelse for russerne som ser sine interesser truet på en alvorlig måte. Så kloke som de er, undervurderer de ikke det som skjer, og når russlandskjenneren Alan G. Kirk nå er satt i hovedledelsen, vil de nok få merke at virksomheten vil få øket kraft. «Komiteen har fått sin Pimpernel», sier man i innvierte kretser.

Da Alan G. Kirk i 1949 kom til Moskva som ambassadør, var det hans viktigste oppgave å få avblåst den kalle krigen, og han gikk på med amerikansk iver. Han ble mottatt av selveste Stalin og til å begynne med så det ut til at han hadde held med seg, men det varte ikke lenge før han løp pannen mot muren, og forholdet mellom USA og Sovjet forverredes etterhvert slik at det var en dypt skuffet mann som i høst dro til Washington for ikke mere å vende tilbake til Moskva.

Det er på denne bakgrunn man må se hans beslutning om å gå inn som leder av The American Committee for Liberation of the Peoples of Russia. Han er, sier de innvierte, kommet til det dobbelte resultat:

- 1) Det er ingen utsikt til en snarlig forbedring av forholdet mellom Washington og Kreml.
- 2) Utilfredsheten med regimet er innenfor Russlands grenser så stor, at det er full mening i å agitere for og understøtte opprørsforsøk utenfra.

Det er ikke lenge siden at den amerikanske propaganda hovedsakelig gikk ut på å fortelle hele verden, hvor mange biler, kjøleskap og vaskemaskiner USA hadde. Man fulgte en politikk som ifølge Tom Dewey gikk ut på «å selge Amerika som et varelager og ikke som et ideal». Nå er det kommet på andre tanker og etterhvert er utlandsvirksomheten blitt til noe som ligger mellom militær og diplomati, hele det område hvor underjordisk propaganda, etterretningsarbeide, spionasje og undergravningsarbeide er faktorer som teller — et felt hvor russerne på sin side har vist en ubestridelig dyktighet. Men til dette kreves det pen

ger. Det sies at russerne deler sitt forsvarsbudsjett i tre like store deler: en til propaganda, en til den røde nær og en til underjordisk virksomhet. I USA har man hittil hatt noe budsjett til den tredje kategori, men i det nye budsjett er det avsatt 100 mill. dollars til «finansiering av antikommunister i og fra vassalstatene og til andre formål», nettopp dette som russerne protesterte mot i FN uten å komme noen vei.

Og så går da denne tusmørkekrig videre, idet man for hver dag kan fastslå at effektiviteten øker betydelig. På grunn av den åpenhet, som er et amerikansk særmerke, kan man følge denne form for krig med en viss nøyaktighet mens de drevne Moskva agenter foretrekker å arbeide i stillhet. Det er bare en og annen gang, at noen av deres agenter sprekker slik som i Sverige, men det er sikkert bare untagelsene, og hullene fylles nok ut igjen med pålitelige folk. Og det er dem, som vi ikke ser tross all påstått beredskap. De, som fortrinnsvis skulle kjenne noe til det av bitter erfaring, er jo satt ut av spillet.

Bondegutt

gjerne agronom får post for sommerhalvåret på trivelig gård, 280 dekar stor. Traktor og mod. maskiner. Rasjonell drift. Lønn etter kvalifikasjoner inntil 450 kr. pr. mnd. Fyldige oppl. samt eventuelle attestavskr. sendes Einar Kiserud, Spydeberg, Østfold.

Har du kjøpt og lest

«Kjærlighetsongen i ditt sinn» av Magne Sørflaten?

«Den som har tid, som vil bli et rikere menneske, mer har monisk, mer givende, vil i denne boken finne en venn», skriver L. U. P. i «Morgenposten».

«Denne lille boken bør finne veien til alle hjem. Forfatteren har tenkt dypere over tidens problemer og de vanskeligheter hvert enkelt menneske står overfor i vår urolige verden enn de fleste av oss», skriver S. W. i «Aftenposten».

«Hvis alle ville lese den, så tror jeg faktisk vi ville unngå krig. Ja vel og merke hvis de ville leve etter den», skriver en Oslo frue til forfatteren.

Heftet 6,80, innb. 9,80.

De Unges forlag, Oslo.

Extra fin ganske nysalta uer

nettopp ankommet, leveres til handlende i tønner, innveiet nysalta 90 kilo netto. Prisene er ualmennlig billig: kun 115.— kr. pr. tønne til handlende og kr. 132,50 til forbrukere inklusiv tønner her levert — kontant. Telegr. adr.: HAVNERAAS, Kristiansund. Telefon 1630.

Otto Ottesen Havneraas A.s

Kristiansund N.

Sven Stolpe:

En bombe er kastet i Oslo

Den kjente svenske forfatter og kritiker Sven Stolpe har i Aftenbladet skrevet nedenstående kronikk som vil leses med den største interesse også i vårt land.

Iakttageren har lenge kunnet ane at den norske kultursituasjon for eller senere måtte rammes av en revolusjon. Karakteristisk er det at tidsskriftet Vinduet, utgitt av Nic. Stang og finansiert av Gyldendal, er om ikke opphørt, så dog forvandlet til et kvartalsskrift. Det er ikke bare en svensk, men også en alminnelig norsk oppfatning, at et dårligere tidskrift aldri er blitt trykt i Norden. Hvert hefte fikk leseren til å forbauses, — hvilken åndsfattigdom, hvilke begrensede horisonter, hvilken stilistisk talentløshet! Det unge Norge oppviser i virkeligheten en åndelig og litterær inkompetanse som kunne konkurrere med Hans Heibergs, den herstratistisk berømte kritikeren i Verdens Gang. Vinduet døde av egen bunnløs dumhet.

Samtidig merket man andre tegn. Det delvis autoprosofisk orienterte tidsskrift Spektrum fikk stadig flere

som han senere i utdrag offentliggjorde i Morgenbladet og der kalte «Troid og ånd». Kruuse våget å hevde at ingen litteratur kan oppvise et større forfall, en større åndelig tomhet enn den radikale norske. Han påpekte, at det ganske enkelt savnes en hel generasjon etter Hoel og Øverland. Han mente at rasjonalismen og materialismen, som filosofisk sett for lengst er skutt sønder og sammen, har fått fortsette å leve i Norge som tom sjargong, og at ingen i landet har hatt kraft nok til å ta igjen utlandets forsprang.

Kruuse polemiserer mot hva han med et forbløffende ord kalte «idealismen». Idealismen er et forrederi mot diktingen. Idealismen vil nemlig — hva enten den er marxistisk, humanistisk, psykoanalytisk, kristen, pietistisk — fornekte menneskets sanne virkelighet. Hva Kruuse etterlyser, er en litteratur som «våger å se mennesket i dets fulle dimensjoner, i dets forening av tragisk og fullkomment, av usselt og herlig, og som bestemt overgir alle forestillinger om at mennesket er et sosialt vesen, et biologisk fenomen, en seksualmekanisme eller en ren ånd». —

Prima skinn- og benfri klippfisk

i kilopakker med påtrykte matoppskrifter leveres handlen- de i kasser a 50 pakker for kr. 167,50, inklusiv solid treem- ballasje.

Prima skinn- og benfritt klippfisk-avkapp

30 kilo — Kr. 46,50 fob. Apsolutt den billigste mat fortiden

K...fisk-nakker — skinnnakker og skinnfrie nakker rimel. pris.

Fersk og saltet storsild. — Saltet torsk i kasser a 100 kilo.

Fin kreatursild leveres for kr. 36.— pr. tønne.

Telegr.-adr.: Havneraas, Kr.sund N. Telefon: 1630.

Otto Ottesen Havneraas A.s

Kristiansund N.

Gårdsgutt

landsvant og hestevant får plass fra 14. april. Sentralt sted. Attest avskrifter og lønnsforlangende sendes Eivind J. Spockeli, Veum, Telemark.

Motor tilsalgs

Nidaros stasjonær eksplosjons- motor 12 H.K. tilsalgs. Lite brukt god stand, selges billig.

L. Nissestad-Vinje.

Aaby, Bamble.

en tid som savner tro, har en stor oppgave, bare den innsat at den ikke må la seg drive ut i et «enten-eller, et enten metafysisk-irrasjonelt eller logisk-rasjonalistisk livssyn», men istedet forstår at «diese elementer i fellesskap, i samspill og motsetning, er ett, og at i skjæringspunktet mellom dem ligger virkeligheten.» Litteraturen må kort sagt ville det hele, ikke bare kjøre med en idé.

Kruuse mener at denne nye litteratur har særlige forutsetninger for å fødes nettopp i Norge — bl. a. fordi vulgarradikalismen der har herjet verst og simpelthen framtvinger en reaksjon, men også fordi det i norsk litteratur — og da særlig i «mål-litteraturen» — finnes overvintrede verdier. Hos disse norske diktere finnes ennå den dype innsikt at «menneskelig perfektivitet er løgn, mens menneskelig storhet og usselhet i ett åndedrett er sannhet». Kruuse ga dog ingen klar motivering for denne sin optimisme.

ette foredrag vakte den livligste interesse. Hoel gjorde flittig notater, men uttalte seg ikke. Øverland tidde likeledes — det skal innrømmes at oppgjøret med disse old masters var meget ridderlig; «Bekjempes skal de, herlige er de». I en artikkel erklærte den kjente radikale prosadikter Johan Borgen til manges forbauselse at han i det vesentlige delte Kruuses meninger: «Det tidsskrifte som Kruuse innvarslet for norsk dikting, er allerede for lenge siden på veg. Det rasjonalismens dilemma som han påviste, er et dilemma som sannsynlig de fleste skjønnlitterære forfattere i Norge vrir seg i. Kruuse påviste hvorledes til og med de ledende og mest innbitte rasjonalistene viser tegn til å føle seg ubehagelig til motte i denne ramme .. som er kommet til å kjennes som en for trang dress, en lånt dress». Det oppbrudd som Kruuse spør om, er alt i full gang —

Vekkerur

Kr. 18,10 — 21,50 — 23,50 — 24,75 — 25,50 — 27,50 og 34,60

Sendes mot oppkrav.

Urmaker R. Gjessing,

Drammen.

Nordmøre eller Romsdal

To par søker opphold i påsken. Gjærne med pensjon. — Bill. mkr «Påsken nr. 81»

Hyg. gummivarer

1 dus. kr. 7,20, 3 dus. kr. 16,70. Franko pr. oppkr. VIKERSUND VARELAGER, Vikersund.

OBS Flettverk OBS

Gjærdefabrikken GREI, Kolbotn, leverer førsteklasses flettverk i alle dimensjoner. Bestilling for levering til våren mottas nå. Thor H. Sandorf.

Gårdsgutt

får plass på middelstor gård i Østfold fra 1. eller 14. april Lønns forl. og opplysninger sendes.

Kr. Aug. Baastad,

Båstad p. å. Mysen st.

Hvem kan hjelpe?

frontkjemper med et lån på 3—5000 kroner for avsluttende teknisk utdanning. Opplysninger og referanser. Bill. mkr. «Haster nr. 91».

Obs! Obs!

Vil De selge Deres eiendom eller forretning, så bruk oss. Har mange solide kjøpere.

A-S Eiendomsomsetning, Ø. Storgt 28, Drammen.

LESER DE

Sosiologisk Tidsskrift

En sekt- og partiløs utforskning av

Vårt Samfunnsliv

Utgiver og redaktør B. Dybwad Brochmann, Bergen.

Har De noen gang gjort Dem klart at også menneskenes økonomi bare utgjør en del av den universale økonomi? Har De tenkt på konsekvensene? Vet De at også samfunnet er en levende organisme, hvis liv og sunnhet beror på lignende livslovmessighet som alt annet levende? Vet De at kirken og staten delvis beror på visse misforståelser o.s.v.

Abonner på «Sosiologisk Tidsskrift»

10 hefter årlig a 64 sider — kr. 25,00.

Postgirokonto 694 41.

1. årgang i originalbind, 640 sider, rikt illustrert, kr. 45,00.

Et pionerarbeide uten sidestykke

Skriv til Bergen, Kirkegt. 43. — Telefon 57 466.

Dresser, sydd etter mål.

Vi mottar stadig brev fra begeistrede kunder. Omtrent alle brev inneholder disse ordene: — «— enten var jeg særdeles heldig — eller dere er usedvanlig flinke— dertil så rimelige priser —». Bestill dress De også — la vår lange praksis komme Dem til gode. — Skriv etter tøyprøver og målskjema.

P. SPORSEM KONFEKSJONSFABRIKK — Aukra.

Frontkjempere

av

Karl Holter

«Den gir et fantastisk nærbilde av frontlivet og frontkjemperne, og den eier en stigning som river en mere og mere med —» FINN HALVORSEN.

Kr. 12,— mot oppkrav eller portofritt ved innsending av beløpet. — KARL HOLTER, Amot på Modum.

Gift eller ugift sveiser

dyktig og pålitelig, får plass fra 1. eller 14. april. 15 melkekuer, 3—4 ungdyr og ca. 50 sauer. — Alfa-Laval melkemaskiner og drikkekar. For gift sveiser pen leilighet, 2 værelser og kj Attest-avskrifter og lønnskrav sendes Ola Fretheim, Fluberg.

Gulvbelegg.

Vårt gode Magnesittbelegg fremdeles på lager. Bruksanvisning for legn. sendes samt. med varen. — Telef. Krøderen 15 b.

KRØDEREN FRUKT og BÆR.

Husbestyrerinne,

selvstendig, helst bondegatter først i 30-årene fra Østlandet eller Trøndelag, får plass på sentral østlandsgård. Kan komme å se på plassen, idet reisen beta-

Arbeid søkes.

Frontkjemper, 32 år, allsidig håndverkyndig søker arbeid på sted hvor husrom kan skaffes. Er særlig snekker og malerkyn- dig. Helst ved bedrift e. l. som

kurrere med Hans Helbergs, den herastratisk berømte kritikeren i Verdens Gang. Vinduet døde av egen bunnløs død.

Samtidig merket man andre tegn. Det delvis autroposofisk orienterte tidsskrift Spektrum fikk stadig flere og flere lesere og holdt et forbausende høyt åndelig og litterært nivå. — Den lenge isolerte Alf Larsen slo igjennom som kritiker og maksimeforfatter og utnevntes også av sine meningsmotstandere til landets ubestridelig beste essayist. Ved Oslo universitet dukket nye begavelser opp — Daniel Hakonsens avhandling om Wergeland viste seg å bygge på den franske, såkalte personalismen og Emanuel Monier, og dosent Kr. Schmidt skrev den beste og mest dypt gående lok om Eliot som noe språk kjenner. I pressen heiste Carl Fredrik Engelstad nye signaler. På alle hold kunne man iaktta en reaksjon mot den sterile Oslo-radikalismen, utholdelig så lenge den representertes av ypperlige forfattere som Øverland og Hoel, men i sine epigoner utålelig.

Mot denne bakgrunn må man se dagens sensasjon. Den danske kritikeren Jens Kruuse holdt i «Diskusjonsklubben av 1947» et foredrag

ger å se mennesket i dets fulle dimensjoner, i dets forening av tragisk og fullkomment, av usselt og herlig, og som bestemt overgir alle forestillinger om et mennesket et sosialt vesen, et biologisk fenomen, en seksualmekanisme eller en ren ånd. — Kruuse hevder et realistisk menneskesyn, som ser menneskesjelen som kampplass mellom Gud og djevel. — Uten å være katolikk erkjenner han uttrykkelig, at det er de katolske romanforfatterne i verden som her er foregangsmenn.

Man ser imidlertid også visse loven- de tegn i norsk litteratur. Han peker på Spektrum: «Der er liv. I Vinduet var det døden. Man må alvorlig studere på årsaken». Han peker på visse nye tendenser hos rasjonalismens grand old man, den beske og besindige Sigurd Hoel. Han peker på en ung litteratur — Bjørneboe, Gunvor Hofmo, Bjerke, Odd Eidem og særlig den utskjelte og misforståtte Pål Brekke. — Kruuse nekter å se noen forskjell på en nyhumanist, en vegetarianer, en kommunist, en pietist eller en psykoanalytiker: «Det er et forrederi mot diktningsvesen, når litteraturen har disse inspirasjonskilder og disse meninger». Han hevder at diktningen nettopp i

dom eller forretning, så bruk oss. Har mange solide kjøpere.

A-S Eiendomsometning,
Ø. Storgt 28, Drammen.

Fyllepenner

«Skymaster» fyllepenner med garantert 14 karats gullsplitt kr. 30,00. — Alle slags fyllepennerreparasjoner utføres hurtig og billig.

Sverre Jacobsen, Ilseng.

UR

.. forskjellige ankommet.

Reparasjoner utføres på 8—14 dage.

Urmaker Andr. Sirnes,
Stavanger. — Tlf. 27 973.

11 i 5. Haagerkonvensjon måtte Sverige holde disse internert «langt fra krigsskueplassen» til krigen var slutt.

Den svenske hvitbok (oppgis ev. nærmere siden) sier herom: «Sedan det etter fiendtligheternas slut konstaterads att nån invending derimot icke mötts från intresserade parternas side, tillots de internerade att återvända till sina hemländer».

Hjemsendelsen skjedde etter at den svenske regjering hadde tatt opp forhandlinger med den tyske regjering og gjennom legasjonen i Stockholm, med den norske regjering i London. Den norske militærattasje, kaptein Strugstad, meddelte den svenske regjering følgende beskjed fra Forsvarsdepartementet i London, telegram av 3. juli 1940:

«.. Hvis de internerte soldater får anledning reise tilbake til Norge, bør de nytte dette høve. Det har ingen betydning under de nåværende politiske forhold å holde gående i Sverige 4—5000 norske soldater».

Til den svenske regjering ble det altså meddelt at den norske regjering ikke hadde noe imot frigivelse av de internerte, jfr. U. K. s. 59-60. «Den (Regjeringen) vet at den ikke har noen tvangsmakt vis-à-vis offiserer som vil vende tilbake til Norge», telegraferte Regjeringen fra London 14. november 1940. En ganske merkelig beskjed fra en «krigførende» regjering.

I brev til Forskningsintitutet for Hæren, professor Schnitler, skrev stabssjef ved 1. divisjon Erik Quam

«Da kom det en henstilling fra general Ruge til offiserene om å gi æresord, da han ikke ønsket offiseres korpset delt i offiserer som hadde gitt æresord og offiserer som ikke hadde gitt æresord. Det synes klart for oss at Regjeringen og kommanderende general anså kampen for slutt og at de ikke lenger hadde bruk for sine offiserer og at disse for resten av krigen kunne anse seg som privatpersoner».

Den norske regjering erklæring til Sverige om hjemsendelse må i henhold til den svenske uttalelse om

«de interesserede parterna» ha inneholdt noe mer. Sverige holdt seg sikkert strengt til folkerettslige formlia, og det har først og fremst for landet vært avgjørende å få bekræftelse på at Norge ikke lenger var krigførende mot Tyskland.

Man har forsøkt å få fremlagt hele den norske regjering, resp. Legasjonens korrespondanse med det svenske utenriksdepartement. Men dette kan henholde seg til en lovparagraf ifølge hvilken offentlige dokumenter kan holdes hemmelige i 50 år.

Den svenske hvitbok om «Transiteringsfrågan» bekrefter at enkelte dokumenter, etter avtale med andre stater, ikke er blitt offentliggjort:

«... det mest betydelsesfulle av dessa är ett av utenriksdepartementet den 18. juni 1940 från svenska sändebudet i London mottaget telegram». Videre sies at man hadde møter med den norske Undersøkel-seskommissjon for å samordne de svenske og norske publikasjoner og at man utbvtet korrektur.

Fra svensk statsråd refererer samme hvitbok (2. juli 1940):

«Sedan fiendtligheterna i Norge .. uopphørt jämlig en mellan de norska og tyska överbefalshavarna ingången överenskommelse .. den från svensk sida för avslaget (av tysk önske om transitering) åberopade grunden bortfallit...». I henhold tillot Sverige transitt av krigsmateriell og mannskaper.

I et kommunike fra det svenske utenriksdepartement 5. juli 1940 heter det:

«.. at sedan fiendtligheterna i Norge upphört ha de av kriget betingade instkränkningerna i transitotrafiken till och från Norge bortfallit». Denne meddelelse sendtes til de svenske sendemenn i utlandet. I brev av 9. juli 1940 skrev utenriksminister Günther at «Ingen britisk protest har förekommit, endast en anmälan av missnöje».

Hvis det noen gang blir mulig å få innanket det norske rettsoppgjør for internasjonal domstol, bør den svenske utenriksminister bli fremstillet som vitne på, hvorvidt den

selvstendig, helst bondegatter først i 30-årene fra Østlandet eller Trøndelag, får plass på sentral østlandsgård. Kan komme å se på plassen, idet reisen betales. Ugift bonde. Billet mrk. «Snarest nr 96».

En dame

med greie på hagestell, frisk og arbeidsvillig, får fritt opphold med eget værelse for sommerhalvåret mot arbeidsytelse etter overenskomst.

Marie Hamsun, Nørholm,
Grimstad.

Baker

Yngre ugift bakersvenn ønskes til vestlandsbakeri. Søknad til eksperisjonen under bill. mrk. «Stadig arbeid nr. 81».

Frontkjemper, 32 år, allsidig håndverkkdyndig søker arbeid på sted hvor husrom kan skaffes. Er særlig snekker og malerkyn-dig. Helst ved bedrift e. l. som vaktmester. Gift og har to barn. Henvendelse til AAGE ØYEN, Nytrøa, Tynset.

Landopphold.

4—5 barn får betryggende opphold på bondegård.

Polly Koller,
Kapp, Ø. Toten, — tlf. 448.

Tømmerhoggere

3—4 dyktige, iredne tømmerhoggere søkes. Kan påregne tømmer- og reisvedhogst hele sommeren og høsten.

T. N. Glesne, Krøderen.

«8. Mai»

VI.

kronikk 21. mars 1952

Vi skriver historiens dom i dag.

Det norske «etiketteforsvar» hadde tatt en tragisk ende og okkupasjonstilstand var inntrådt i henhold til Haagerkonvensjonens bestemmelser, til andre internasjonale avtaler og til alle folkerettslærdes utredninger.

U. K. understreket flere ganger, hvorledes Regjeringen drøftet spørsmålet om hvorvidt offiserer skulle følge til England, jfr. s. 55, «Regjeringen tok det standpunkt at Hærens offiserer skulle stilles fritt om de ville følge med eller ikke. Ruge mener at han ikke har øvet noe særlig press på generalstabsoffiserene — han sa i hvert fall uttrykkelig fra til generalstabssjefen at han burde bli hjemme».

U. K. hadde det ikke lett: overalt hvor fakta foreligger kan Norges krig ikke ha fortsatt tiltross for at kommisjonen stadig fremholder «Norges innsats i krigen for en felles sak».

Mange av de ledende menn i dette bedrøvelige drama har gitt uttrykk for at Norges krig var slutt.

Hambro sa 22. juni 1940 at Regjeringens oppgave ikke lenger var av militær karakter. Og Hambro gjør aldri noen feil.

Nygaardsvold holdt sin kjente tale 25. juni «.. i de to måneder krigen varte .. både under og etter krigen...». Det nytter lite at professor Andenæs unnskylder med at det snakkes om så mange slags krig «krig på kniven» og «å ligge i krig med sine omgivelser», man må en-

delig ikke misforstå Nygaardsvold. Justisminister Terje Wold sa i et intervju med «Arbeiderbladet» 19. novbr. 1947, samtidig som han og hans kaldsbødre i rettsoppgjøret påsto at krigen fortsatte, «.. i en mellomtilstand .. krigen er slutt, men det er ikke sluttet fred», dette in punkto okkupasjonstilstand.

Forsvarsminister Ljungberg vitnet i Skanckesaken at den norske deltakelse i engelske styrker var av utelukkende frivillig art i februar 1942 ved sjefskiftet i Forsvarsdepartementet, men at det senere ble ordnet med utskrivning. (se nedenfor herom).

Den svenske statsminister sa i 1940 i transitteringsspørsmålet: at det var av størst betydning at striden mellom Tyskland og Norge nå faktisk var slutt.

Etter storkrigens slutt har dens ledende menn gitt uttrykk for det samme: man kjenner utenriksministrene Bevins og Molotows uttalelser i Paris i 1946, Sir Lawrence Colliers takk til Norge for dets frivillige og Churchills uttalelser i Oslo universitetet.

I «Utrolig men sant» har Harsem regnet opp en nesten uendelig rekke eksempler på at Norges krig måtte være slutt.

Hvis Norge var krigførende etter 10. juni 1940 måtte offiserer og mannskaper som frivillig foretrak å bli i Norge, bli å behandle som desertører. Spesielt de tusener som vendte hjem fra Sverige. Ifølge art.

stemningen for de bedre tider som måtte komme».

I den anledning skrev direktør Lorentz Vogt i «Tønsberg Blad» 8. juni 1948:

«Regjeringen har overveiet dette spørsmål. «Vi fryktet for at h. k. høyhet ikke vil få anledning til å yte folk og land de tjenester som vi vet at det er hans høyeste ønske å yte, men at hans navn tvertimot kunne bli misbrukt...» (referat av statsrådsprotokollen).

«I tilfelle at man aktet å fortsette med Norge som krigsdeltaker kunne kronprinsens forslag aldri være fremkommet. Hans forbliven i Norge ville øyeblikkelig ført til hans internering. Forslaget forutsetter at Norge er ikke-krigførende og at det kunne etableres et fortsatt samarbeide..»

Regjeringen avviste ikke Kronprinsens forslag med den enkle begrunnelse at krigen skulle fortsette.

Nei, det var nok ikke krig som optok de flyktendes tanker, rent bortsett fra at man etter kapitulasjonsavtalens ordlyd ville vært avskåret fra enhver adgang hertil.

Det var vel heller Kohts hertesukk i «Fra Skanse til Skanse» som besjelet deltakerne:

«.. regjering på røming, utan styringsmakt, utan hærmakt. Nygaardsvold sa: «.. anten må vi gje opp heile striden vår og gjera forlik med Tyskland (men det vil vi vel snaut få) eller så fikk vi røme landet og berre halde oppe ei namnregjering utanlands». Vi tala om koss vi kvar for seg skulle livberge oss. Vondast ville det bli for den nest-eldste: Nygaardsvold, som no var over 60 år — «eg er for gamal til å gå på brygga no», sa han. Det einaste var om England ville godkjenne oss som regjering. Da kunne vi nytte det gullet som no var med Glasgow...» (uth. her).

En har hørt så meget merkelig om og lest så meget enda merkelige av Koht og Nygaardsvold, men man skal dog ha for øyet at de den gang var Norges utenriksminister resp. statsminister, Regjeringens fremste politikere.

Jakob Friis hevder at det dekkes over forhold som er alt annet enn smigrende for makthaverne

Protokollkomiteen regnet med at direktør Jahn og Paal Bergs meget viktige dagbøker ble offentliggjort, men intet er kommet frem

Enten det var mulig å få dem inn under strafferettsreglene eller ikke, burde alle ting ha vært lagt på bordet

En ensidig leser, som ikke tåler annet enn den milde medvind, vil kanskje sutre over nedenstående! — Men den gamle revolusjonære grubler og foreleser Jakob FRIIS, som kanskje har tatt en smertefull avskjed med sin ungdoms idealer, og har mistet sin eneste sønn under okkupasjonen, han kaster mange gullkorn på veien. Opprørets gullrøde glans glimter ennå i hans ord! Derfor refereres han ikke av Norges slaviske presse.

Men det er ofte mest å lære av motstandere av hans format, og derfor gir «8. Mai» plass for noe av det skarpeste arkivaren sa i Stortinget 22. januar i år. Spar sinnet til etter lesningen:

«... Men jeg mener derfor også at viktigere eller ialfall like viktig som hele rettsoppgjøret, er at det tas opp et nøyaktig kartotek over ALLE landssvikere (se Folkeregistret) og at det foretas en sosial analyse av NS og av de lag som støttet NS. Det som altfor ofte glemmes i den offentlige diskusjon av landssvikerne, er etter min mening, at disse folkene ikke bare var nasjonale forredere — men at de også var sosiale forredere, og at de ble støttet fra mange hold, som ikke kunne rammes senere og som i virkeligheten var i høy grad medskyldige», sa Friis. Han gir ikke megen trøst i sorgens dal...

FRIIS OM TABUKOMPLEKSET!

«Da jeg så en tid etter ble satt inn i Protokollkomiteen i stedet for herr Hønsvald og overtok hans doméne der — ADMINISTRASJONSRADET —, ble jeg under de undersøkelser som da (!) ble gjort i komiteen av alt det materiale som var kommet inn, etter hvert mer og mer klar over hvordan det økonomiske samarbeide med tyskerne hadde hatt et langt videre omfang og en langt dypere karakter enn noen av oss ante, ialfall i den første perioden etter krigen. Det var svært mange ting som kom fram i protokollkomiteen. Det var også mange ting som ikke kom fram i innstillingen — OG IKKE ER KOMMET FRAM», sier Friis i det steno grafiske stortingsreferat. Han fortsetter: Det var blant alt det mate-

riale vi fikk, også meget viktige dagbøker av fremtredende menn — som direktør JAHN og Paal BERG som vi alle den gang gikk ut fra ville bli trykt, men som jeg beklager ikke er blitt trykt.» (Kanskje det kunne fordunkle Borgerdåden, P. s. anm.)

Vi som studerte og levde oss inn i det materiale vi fikk om Administrasjonsrådet, fikk ialfall etter hvert inntrykk av at DET HER BLE DEKKET OVER FORHOLD, som burde ha vært gått nærmere inn på, enten det nå var mulig å få dem inn under strafferettsreglene eller ikke.

Det var mange fenomener vi kom inn på bl. a. tendensene i august 1940 til i Finnmark å lage felles-tropppe med tyskerne — mot eventuelt angrep fra russisk side. Idet-heletatt fikk vi et bilde hvor de politiske trekk som hadde kjennetegnet nazismen før krigen, — fortsatte under krigen, — og vi ser fremdeles at de i noen grad er tilstede i vårt land som i andre land.

I stedet for et oppgjør med alle de økonomiske retter, alle samfunnsårsaker til nazismen (nasjonal-sosialismen), har vi altså etter krigen på dette område, som på så mange andre områder fått en utvikling som for oss må sies i det store og hele å ha vært en skuffelse».

sa den kunnskapsrike Jakob Friis, hvis sjel er søkende og evig opprørsk — ikke karrierebefordrende...

Det er opprørere som Friis og kanskje Hegna — en fedrelandskjærlig, såkalt konservativ kontinenttalar som Hambro — en skarp og utviklingsdyktig elev av Jon Skeie som Stavang — og en urokkelig bonde med et langt sagasyn på Norges nasjonale liv — som Gabriel Moseid — som ennå hever Norges Storting over herredsstu-

JAKOB FRIIS

«Norsk livssyn og samfunnsliv»

Universitetets rektor, professor Frede Castberg, skriver i sin bok:

Oppgjøret har i langt høyere grad vært preget av trang til «rettferdig gjengjeldelse», for ikke å si: hevn, enn folk i alminnelighet vil innrømme. I den offentlige debatt om rettsoppgjøret og særlig om dødsstraffen over de største landssvikere og krigsforbrytere, blir der stadig henvisning til det generalpreventive formål med straffen. De strenge straffer, også dødsstraff, skal være påkrevd for å forebygge lignende forrederier og krigsforbrytelser i fremtiden. I virkeligheten er det sikkert andre, mer primitive og følelsesmessige drivkrefter, som presser fram de sterke straffekrav.

Statsminister Oskar Torp.

De seiler fram i tur og orden gamle karene. Deres fortid skal tåkelegges og tulle inn i bomull. De

Det 8. ledd å gjøre, men vanskelig å regjere

Johan Nygaardsvold er død

JOHAN NYGAARDSVOLD var en bra kar og et varmhjertet menneske, men det som er tragisk for hans ettermæle er, at hans navn skal knyttes til forstemmende historiske begivenheter i vårt land og i London, og det har vakt en aktiv uvilje mot ham fra titusener av hans landsmenn. Det er imidlertid vårt håp, at den pågående historiske oppklaring vil renske Johan Nygaardsvolds skjold. Om fortidens dominerende «nasjonale» helgener hadde han u-forfalskede meninger som hadde rensket luften, hvis det var blitt kjent!

Det antas med bestemthet at han ikke gjorde seg delaktig i okkupasjonsmordene. Cirkus og intriger i den norske hjemmefront gjorde ham forstemt. Hans store evne lå i å være det norske arbeiderpartis matchkaptein. — Men ut fra sin innstilling ville han ikke forstå et virkelig militært og nasjonalt forsvars betydning for gamle Norges nøytrale eksistens.

Ingen kan legge en alen til sin vekst. Men Johan Nygaardsvold lå mange sentimeter. Hele sitt liv kjøpte han bøker. Og hva bedre var. Han leste dem! Hans tanker gikk til de kjære bøker i emigrasjonens time i Tromsø 7. juni 1940.

Dette rørende bilde kaster mer glans over hans navn enn en doktorgrad.

Potemkin.

En nødvendig rettelse

Det var ikke med vår viten og vilje —, at vi i nr. 10 av «8. Mai» tildelte advokat Sven Antzen Borger dødsmedaljen.

Han har heldigvis ennå ikke fått denne «utmerkelse», men det er godt mulig han står for tur i neste kår.

Overproduksjon — øket forbruk

Etter okkupasjonen har produksjonen i jordbruket øket i den grad at man nå frykter overproduksjon av flere varer. Omsetningsvanskelighetene fra mellomkrigsårene spøker i bevisstheten. Den gang var produksjonen av melk og melkeprodukter, egg og flekk så stor at det hjemlige marked ikke kunne absorbere det hele. Ved hjelp av forskjellige tiltak søkte en å holde prisene noenlunde oppe, men resultatet var ikke bare tilfredsstillende. For smørets vedkommende var det smørinnblanding i margarinen, og delvis eksport. Flekk og egg ble eksportert.

Når det gjelder eksport vil det norske jordbruk ikke kunne konkurrere. Det er ikke først og fremst fordi produksjonen er dyrere vi ikke er istand til det, men fordi vår produksjon ikke er anlagt på eksport. De kvanta vårt land kan eksportere av landbruksprodukter er for små og det blir bare sesongmessig eksport for å avlaste markedet her hjemme. Resultatet av denne ujevne tilførsel av norske produkter til utenlandske markeder, er at varene blir mindre kjent, og kvaliteten er som oftest ikke som kjøperne vil ha den. Det behøver ikke å bety at de norske varer er mindreverdig, men at den er annerledes enn importlandene ønsker den. I det hele tatt er det bedre å være litt på underkant av selvforsyning enn å være på eksportsiden.

Vi må heller ikke glemme at et av de beste markeder før siste verdenskrig, England, ikke lenger er den gode avtaker som

tidligere. Den gang var det engelske marked nærmest umette- lig. I dag er importen beskåret og en stor del tas fra Dominions. Konkurransen er nå meget større enn den var tidligere. I tide bør vi innrette oss på at produksjonen blir så stor at det blir avsetningsvanskeligheter. Noen innblanding av smør i margarinen kommer neppe på tale da regjeringen er imot det.

Så verdifull som landbruksproduktene er ernæringsmessig, bør landbefolkningen bruke mer av egne produkter enn nå er tilfelle. Det blir ikke noe slagkraft i agitasjon for landbruksproduktene som livsvedig næring hvis vi ikke selv bruker den til stadighet i egen hus holdning. Heller ikke argumentet om at det blir for dyrt, som av og til blir hevdet, lar seg høre. Finner vi våre egne varer for dyre, kan vi vanskelig forlange at andre skal kjøpe dem. Det blir først og fremst melk og melkeprodukter dette gjelder. Egg og flekk er det vanskeligere med og det er et spørsmål om ikke prisene der må regulere produksjonens størrelse. Skal det gjøres på annen måte må det til et stort apparat.

Frivillig er vel neppe mulig å få alle med på å øke forbruket av egne varer, men det må la seg gjøre å finne fram til en noenlunde rettferdig returordning.

Før en tenker på eksport bør en søke å få avsatt mest mulig på det hjemlige marked, og der må også jordbruksbefolkningen være med som stor forbruker.

Tysklands frihetstimer

Hallgeir Brenden Norges hurtigste skiløper

Nå over 94000 okkupasjonsbarn i Vest-Tyskland

... ikke karrierebefordrende ...
MET FRAM» — og Friis i det steno-
grafiske stortingsreferat. Han fort-
setter: Det var blant alt det mate-
Stiftelsen norsk Okkupasjonshist

Tysklands frihetstime nærmer seg

Bonn: Privat til «8. Mai».

MUTUAL SECURITY ADMINISTRATIONER leder i Europa, William Draper, som er kjent for sin tyskvennlige innstilling, uttalte under et kort opphold i Vest-Tyskland nylig at Tyskland vil få militær støtte fra USA på like fot med de andre vesteuropeiske land, så snart avtalen om Europahæren er ratifisert av de seks vesteuropeiske lands nasjonalforsamlinger. Draper tilføyde at det ennå ikke er avgjort om de amerikanske våpen vil bli levert til Europahærens øverste ledelse eller vil bli fordelt over de seks landene som Europahæren skal bygge på.

Draper opplyste videre at den amerikanske regjering er stemt for en ordning som går ut på at traktaten om Europahæren settes i kraft samtidig med at okkupasjonsstatutten for Vest-Tyskland oppheves. Han understreket at det ikke gjelder noe for søk på prutting eller hestehandel, men at de to problemene er så nøye knyttet til hverandre at de må sees som et samlet hele.

Den vesttyske forbundskansler Adenauer har bekreftet at det nå er definitivt bestemt at Tyskland vil ratifisere traktaten om Europahæren samtidig med at okkupasjonsstatutten oppheves og det får sin fulle frihet tilbake som suveren nasjon.

Traktaten og avtalen mellom vestmaktene og Tyskland om statutten opphevelse vil bli forelagt den vesttyske nasjonalforsamling samtidig.

Forbundskansleren ga uttrykk for håpet om at de første 40,000—60,000 vesttyske frivillige allerede til sommeren vil gå inn i de tyske divisjoner som skal representere Vest-Tysklands bidrag til Europahæren.

Kommunistiske fyrstikker

De i Østtyskland fabrikerte fyrstikker er farlige. En mann, som faktisk fikk fyr på sin fjerde fyrstikk, måtte søke læge, da fyrstikken «spyttet» og brendte ham i hånden. En annen fikk sin ottende fyrstikke til å brenne, men tennsatsen falt av og satte ild på gulvteppe og gardiner. Selv måtte mannen søke læge. På fyrstikkeshen sto det: «Hjelp til å forebygge ulykker».

Royalistføreren løslatt

Den tidligere franske royalistfører, Charles Maurras, som nå er 84 år gammel og som var Frankrikes eldste politiske fange, er nå blitt løslatt av helsebredshensyn. Det er ikke tale om benådning i rettslig forstand og dommen er ikke opphevet. Maurras ble dømt til livsvarig fengsel og berøvet sine borgerlige rettigheter i 1945 for samarbeide med fienden.

Det er opprørere som Friis og kanskje Hegna — en fedrelandskjærlig, konservativ kontinenttaler som Hambro — en skarp og utviklingsdyktig elev av Jon Skeie som Stavang — og en urokkelig bonde med et langt sagasyn på Norges nasjonale liv — som Gabriel Moseid — som ennå hver Norges Storting over herredsstyrets nivå! Når de en dag er borte, kan selv ikke 150 gullbroderte marionetter lengre skjule at det norske folk går i det siste tog mot sin skjebne....

Potemkin.

Jugoslavia fortsatt kommunistisk

Wien: Privat til «8. Mai».

Det jugoslaviske kommunistparti har etter ett års slappere holdning plutselig endret sin politikk i radikal retning igjen. Partiet har fastslått at kommunismen stanser i sin fremgang med mindre det nøye våkes over medlemmene og de stadig utsettes for propaganda. Kommunistene har sluppet av i sin holdning og har hatt tendens til å gli tilbake til middelklassens livsstil, uttales det. Derfor må partiet pånytt reise klassekampens fane — heter det. Partiets og regjeringens utenrikspol. må ikke forlede til å tro at innenrikspol. skal forandres. Kommunismen skal fremmes, uansett om Jugoslavia samarbeider med den vestlige verden — liberaliserer sitt næringsliv, lempes på monopol — og statskontroll-bestemmelser. De jugoslaviske kommunister gjentar stadig på parti- og folkemøter at Jugoslavia utvikler seg i retning av «et sosialistisk demokrati» en type demokrati som ikke har noe å gjøre med «de kaotiske, dekadente og sterile tanker som preger vestens demokratier».

Det tyske råd til fremme av europeisk fellesskap

12. og 13. januar i år møttes i Kassel lederne av flere vesttyske nasjonale organisasjoner til drøftelse av den politiske stilling. Innbyder var lederen av den «Europeiske sosiale bevegelse i Tyskland», K. H. Priester. På møtet ble grunnlagt «Det tyske råd til fremme av europeisk fellesskap, som har overtatt oppgaven, som overpartist arbeidsfellesskap, å representere Tyskland i den i Malmö i 1951 grunnlagte «Fellesskap av de nasjonale krefter».

I Rådets presidium ble innvalgt: Som President: lederen av ESB i T., K. H. Priester, Wiesbaden, som stedfortreder: 1. landsleder i «Forbundet for sannhet og rett», Oskar Adler, Hamburg og lederen av «Riksorden», Walter Matthaer, Bückeburg.

Til å lede forbindelsen med den nasjonale ungdomsorganisasjon i Europa ble valgt ingeniør Gerhard Sternberg, Vlotho-Weser, medlem av riksledelsen i «Riksungdom».

Det tyske råds kontor er i Wiesbaden, Oestricherstre. 6, Tlf. 243 84.

Statsminister Oskar Torp.

De seiler fram i tur og orden gamle karene. Deres fortid skal ta legges og tultes inn i bomull. De gamle kongehånere står i tur og orden og bukker og taler for Konger og andre i høybyrd. Jo, jo men! — Da min sønn kom hjem fra krigen i England og etterpå viste meg krigsmedaljen og den vedlagte takkeskrivelse sa jeg: «Når jeg ser på et navn der, Oskar Torp, forsvarsminister, ja da må jeg nesten le. - Jeg husker Oscar Torp da han sto med det brukne gevær på jakken og oppfordret landets ungdom til militærstreik.» «Gjorde han det mor?» «Ja, men det var før du ble født det gutten min.»

Min far er gammel byggmester og en av pionerene i arbeiderbevegelsen i vår bygd. Han kom med sine tømmermenn til V. Aker hvor han hadde tatt et anbud. De hadde såvidt begynt da det kom ordre fra samorg. i Aker at de skulle legges ned arbeidet og reise dit de kom fra. Far gikk ned i Folkets Hus for å tale med formannen i den faglige landsorganisasjon om det var mulig å få ordnet det slik at de kunne slippe å stanse. Men nei, reis hjem! Det var Oskar Torp!

«VI måtte reise, ellers var vi blitt slått ihjel på stedet», sa far. Han meldte seg ut av organisasjonen med det samme. Han er 85 år nå, men husker godt, svært godt.

Så sent som ifjorvår sa han til meg: Den gang var Oskar Torp kommunist, i dag vet jeg ikke hva han er». «I dag er han fylkesmann i Vestfold far, sa jeg. Han har mange strenger å spille på han skjønner du. Han er ikke så enkel han som du».

I dag er Oskar Torp (Kongehåneren, kommunisten, militærnektaren) Norges STATSMINISTER! En som husker.

«Den kommende utenriksminister»

i Vesttyskland, professor Walther Hallstein, er reist til USA for å holde forelesninger ved Georgetown Universitet, hvor han studerte i sine unge dager. Han er også innbudt til å besøke utenriksminister Acheson. I innviende kretser mener man at reisen er et forsøk på å nå til en tysk-amerikansk forståelse av de mange vanskeligheter, som ennå må ryddes avveien

«VI SKRIVER HISTORIENS DOM I DAG».

Vår medarbeider ber oss meddele, at trykkfeilene ikke er av ham. F. eks. i nr. 10 for 14. mars er falt ut en linje i spalte 3. Det skal hete: — Koht, vel med regjeringens billigelse, hadde stillet seg uforstående til planen og forsinket dennes gjennomførelse, inntil Tyskland, som først osv. — I nest nederste avsnitt i spalte 4 skal det hete: altså pr. 7. juni 1940 var allerede norske frivillige osv.

Hallgeir Brenden Norges hurtigste skiløper

Han ble møtt med fakkeltog da han kom hjem til Tørberget

Da Hallgeir Brenden kom hjem til Tørberget ble han hjertelig mottatt av sine idrettskamerater og befolkningen i grenda. Formannen i ski-gruppen, Harald Nyberg, og idrettslagets formann, Alf Vesterhaug, hentet Brenden på stasjonen i Elverum i bil. Ved ankomsten til ungdomslokalet i Tørberget ble han møtt av kretsens skolebarn, 60—70 i tallet, som dannet flaggallé fra veien til lokalet, og grendefolket var møtt mannjevt fram.

Brendens klubbkamerater bar så sin berømte kamerat på gullstol gjennom salen. Brenden ble deretter tatt i hånden av samtlige i lokalet, hvoretter forsamlingen med fakler fulgte Brenden til hans hjem.

Hva var det kong Gustav Adolf ville i Norge?

Vil besøket få politiske konsekvenser?

Den svenske konge har antagelig utført sin misjon i Norge. Stor ståhei var det og folket jublet. Nå spørres det imidlertid om hans besøk kommer til å få noen politiske konsekvenser.

Den svenske presse er oppmerksom på dette, og den unnlater ikke å trekke visse slutninger. Svenska Dagbladet mener således, at hurrastemningen i Oslo snart vil blekne, det hele berodde bare på en tilfeldig følelsesstemning, som viser at en stor del av Oslos befolkning kan la seg jage opp til «tullskap».

ATLANTERHAVSPAKTEN er noe tidsbetont, som kan forandres og forsvinne, sammenlignet med det forhold at Norge og Sverige, som kong Gustav Adolf pekte på, geografisk sett er uoppløselig sammenvokst og at folkene er stammebeslektede.

På samme måte var det ingen som kunne drømme om, skriver «Svenska Dagbladet», at Danmark og Norge bare noen år etter den tyske okkupasjon nå er klar til å operere sammen

«Det vil aldri hende her!»

Dengang da okkupasjonsmakten tok seg tilrette her i landet både med og uten hjemmel i gjeldende overenskomster, protesterte vi så langt som evnene rakk, og i det stille ble det ikke spart på hårde ord. Det ser imidlertid ut som om våre egne myndigheter ikke lar lært synderlig av dette. Eladet «Øvre Smålenenes Avis» skriver således:

«Det er ikke udelt begeistring i Råde og Rygge over den nye flyplassen som det er planer om å legge i grenseområdet mellom de to bygdene. Ordfører Weel i Råde hevder at Luftfartsdirektoratets folk har begynt å hogge ned skog for å stikke ut plassen uten å spørre grunneierne. Det er noe han aldri har hørt maken til før».

Vi er klar over at Grunnloven ikke er meget verd i dag under revolusjons herrernes styre, men at de så åpenbart gir blaffen i § 105, hadde vi dog ikke trodd.

med tyske tropper innenfor rammen av A-paktens. Men Finland og Skandinavia hviler ikke på løse jordlag. De hviler på sin grunn av granitt, og deres folk vil bestå med sin felles samfunnsstruktur og sine vestlandske kultideal. slutter «Svenska Dagbladet»

Nå over 94000 okkupasjonsbarn i Vest-Tyskland

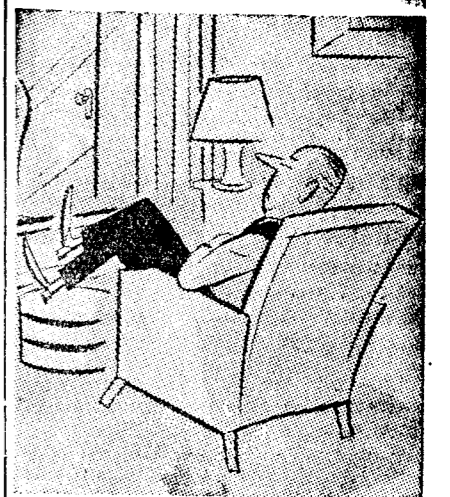
3000 av dem har neger-fedre.

Etter de siste oppgaver er det nå bare i Vest-Tyskland mye over 94,000 okkupasjonsbarn. Det vesttyske parlament har enstemmig bedt forbundsregjering, om å ta opp dette problemet med den allierte overkommissjon for å få fastsatt det juridiske forskap for disse barn og muliggjøre en sikring av deres underhold. Problemet synes å være svært vanskelig, for en representant pekte på at hverken i England (hvor det fra krigens tid er 70,000 uekte barn med amerikanske fedre) eller i Frankrike ennå ikke er funnet noen løsning på spørsmålet. Tyske mødre er således ikke «diskriminert», fremholdt representanten.

Fødselstallet var størst i 1946, siden sank det ganske betraktelig, men begynner nå igjen å stige. De fleste fødsler er sporløst forsvunnet og kan ikke finnes, men selv om et farskap er anerkjent, har ikke moren noe krav på underhold.

På grunn av det stadig stigende antall soldater i Tyskland, regner man med en tilsvarende stigning i «uekte» fødsler, og tyskerne arbeider nå for å få nedsatt en kommisjon som skal sikre også disse barn «vanlige menneskerettigheter».

Den glemsomme!

Det er fredag.
8,30 Hansen går på arbeide.
8,30 - 17 Hansen gleder seg til kveld.
17,30 Hansen kommer heim.
18 Hansen spør sin kone etter «8. Mai» og får til svar at avisen ikke er kommet.
18 - 23 Hansen erger seg
23,05 Hansen tenker seg om og blir klar over at han selv er skyld i at avisen er uteblitt.

23,20 Hansen lover seg å betale kontingenten imorgen den dag.
... Hansen betaler kontingenten den neste dag og anbefaler alle til enhver tid å ha betalt kontingenten for «8. Mai».

Nordmørspostens Trykkeri